

Paragraaf 2 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over het onderhoudsniveau van kapitaalinvesteringen en is vooral gericht op kapitaalgoederen in de openbare ruimte of ten behoeve van het openbaar belang.

Kapitaalgoederen zijn investeringen met een langdurig economisch of maatschappelijk nut. Het gaat om: Infrastructurele kapitaalgoederen, zoals wegen, civiele kunstwerken, rioleringen, water en verlichting. Voorzieningen zoals openbaar groen, verlichting en sportvelden, gebouwen en installaties.

Wageningen wil haar kapitaalgoederen zo goed mogelijk beheren, onderhouden en in stand houden en indien nodig vervangen op het bestuurlijk vastgestelde onderhoudsniveau. Voor het planmatig onderhoud aan gemeentelijke voorzieningen maken we gebruik van meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) en investerings-planningen. Onder het MJOP vallen ook de kleine vervangingsinvesteringen onder € 25.000.

De stijging van de onderhoudsbehoefte in combinatie met de opgave voor verduurzaming en de hoog conjunctuur werkt in een aantal gevallen prijsopdrijvend. Uit het oogpunt van kostenbesparing gaat de gemeente onderzoeken of het mogelijk is om in de toekomst meer anti cyclisch te investeren.

Hieronder volgt een toelichting per beheeraspect.

In 2024 is gewerkt aan de actualisatie van de beheerplannen voor de belangrijkste producten.

Begin 2025 worden de beheerplannen voor alle kapitaalgoederen vastgesteld. In de daarop volgende begrotingen worden de financiële effecten opgenomen.

Verhardingen, groen & water

Verhardingen

Tijdens de behandeling van de begroting 2020-2023 is op basis van onderzoeken naar de technische staat van de verharding en het groen en op basis van doorrekeningen van Planterra besloten een andere financieringsstructuur voor de kapitaalgoederen in te voeren. Voor wegen was de conclusie dat op basis van een realistische inschatting van de levensduur de afschrijvingstermijn van verhardingen wordt aangepast van 25 jaar naar 40 jaar. De ruimte die hierdoor is ontstaan wordt deels gebruikt om toekomstige investeringen te begroten. Welke investeringen dit zijn wordt jaarlijks in de investeringsagenda van de kadernota vastgelegd. De benodigde investeringsambitie bedraagt (na indexatie) €1,32 miljoen. Door subsidies en slim 'werk-met-werk' maken wordt de dekking op het product wegen voor al deze investeringen begroot op € 660.000 (na indexatie).

Daarnaast is de opdracht om de onderhoudskosten langzaam maar zeker te reduceren. Dit kan gerealiseerd worden door omvorming van de openbare ruimte te combineren met de investeringsopgave. Per saldo leveren de wijzigingen een verlaging van de budgetten in de begroting op. De ombuigingen uit 2019 zijn daarmee al in de begrotingen verwerkt. Het nieuwe beleid noemen we 'Kansgestuurd onderhoud'. Door voldoende te investeren blijven niet alleen de onderhoudskosten laag, maar ontstaat ook ruimte om invulling te geven aan veel beleidsambities door werk met werk te maken. Hierbij kan men denken aan een project als herinrichting van de Nude. Hierbij worden de openbare ruimte in combinatie met rioolvervanging vernieuwd. De aanleg van een warmtenet in deze wijk is voor langere termijn uitgesteld.

Groen

Het in 2018 vastgestelde groenbeleidsplan vormt de basis voor het beheer en onderhoud van de openbare (groene) buitenruimte. De keuzes die volgen uit het groenbeleidsplan implementeren we in het beheer. Ook de beheerstrategie van groen heeft nauwe samenhang met de vervangingsstrategie voor wegverhardingen en riolering/waterhuishouding evenals met de projecten uit het GMP.

Tijdens de behandeling van de begroting 2020-2023 is op basis van onderzoeken naar de technische staat van de verharding en het groen en op basis van doorrekeningen van Planterra besloten een andere financieringsstructuur voor de kapitaalgoederen in te voeren. In 2023 is Meerjarenbomenvervangersplan opgesteld en zijn kapitaallasten opgevoerd in de begroting 2024-2028.

Het gaat om de volgende investeringsbedragen per jaarschijf:

- 2024: € 745.000
- 2025: € 930.000
- 2026: € 660.000
- 2027: € 720.000
- 2028: € 1.000.000

Water

Kademuren en beschoeiingen zijn kapitaalgoederen die vallen onder het product water. Bij de inventarisatie van de civieltechnische kunstwerken zijn ook deze objecten meegenomen. Om risico's, kapitaalvernietiging en stijgende onderhoudskosten te voorkomen moeten we investeren in de vervanging van kapitaalgoederen die technisch versleten en afgeschreven zijn. De wijzigingen in de begrotingssystematiek die voor groen en verhardingen zijn afgesproken in de begroting van 2020-2023 zullen ook voor het product water worden doorgerekend. Het effect hiervan is nog niet duidelijk en is een opgave voor de komende jaren.

Water en riolering

Het beleidskader met betrekking tot beheersmatige aspecten

Om te komen tot een duurzaam waterbeheer is het Waterplan opgesteld. Het doel hiervan is een gezond en veerkrachtig watersysteem te ontwikkelen. We streven naar een samenhangende aanpak, gericht op het opvangen en langer vasthouden, zo nodig bergen en daarna pas afvoeren van regenwater. Om concrete invulling te geven aan de doelstelling van het Waterplan nemen we een aantal uitvoeringsmaatregelen. In 2005 is het Waterplan met uitvoeringsmaatregelen, inclusief een kostenraming, vastgesteld. Vooruitlopend hierop is in 2002 het 'baggerplan bebouwd gebied' opgesteld. In 2003 is de overdracht van de primaire watergangen naar het waterschap gerealiseerd. In gezamenlijkheid met het waterschap Vallei en Veluwe baggeren we eens per drie jaar 20% van de watergangen. In samenhang met het Waterplan stellen we Gemeentelijke Rioleringsplannen op. De gemeente voldoet aan de basisinspanning.

We voldoen aan de wettelijke minimale kwantitatieve eisen voor de riolering in relatie tot het overstorten van rioolwater op het oppervlaktewater. Het derde (verbrede) Gemeentelijke Rioleringsplan is in 2011 vastgesteld. De nadruk ligt hierbij op het verbeteren van de waterkwaliteit in de stad op een duurzame en kosteneffectieve wijze. Dit kunnen we bereiken door maatregelen aan riolering of aan de inrichting en beheer van watergangen. Ook het afkoppelen van regenwater van het gemengde stelsel continueren we, indien het kosteneffectief is. De zorgplicht voor het grondwater is door de nieuwe Waterwet een gemeentelijke taak geworden. Zowel het V-GRP als het Waterplan lijken verouderd, maar geven ruim voldoende kaders om effectief te kunnen werken aan riolering en waterhuishouding. Ook voor de maatregelen als gevolgen van klimaatverandering voldoen de kaders nog. Met de invoering van de Omgevingswet zal het V-GRP en het waterplan worden herzien.

Financiële consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Voor het jaarlijkse waterbeheer zijn structurele budgetten beschikbaar. Voor de uitvoering van het V-GRP (verbrede gemeentelijk rioleringsplan) stellen we bedragen beschikbaar vanuit de rioolheffing.

Openbare verlichting

In het beleid is gekozen om op natuurlijke momenten de elektriciteitsvraag verder te reduceren door gebruik van led-armaturen, het vervangen van conventionele lampen door led lampen en dimmen van licht. Hierdoor zijn de vervangingskosten in balans met de reductie van energie. De bestaande budgetten hoeven daarom niet te worden aangepast. Het beleid is afgestemd op het duurzaamheidsbeleid.

De focus lag afgelopen jaar (en ligt de komende jaren) op het vervangen van conventionele lampen door led lampen.

Zo zijn er in de wijk Noordwest ruim 300 conventionele lampen vervangen door led lampen. Dit levert een energiebesparing op van ongeveer 50% ten opzichte van de oude situatie.

In 2022 was 45% led verlichting, in 2024 is 65% van het areaal led verlichting.

Speelvoorzieningen

Tijdens de uitvoering van het speelruimteplan van 2013 tot en met 2015 zijn er ook zogenaamde 'bovenwijkse plekken' gecreëerd, waarmee zeer uiteenlopende doel- en leeftijdsgroepen worden bediend. Naar aanleiding van het enthousiasme van de bewoners hierover willen we de aantallen hiervan verder uitbreiden. Om dit te realiseren willen we komende jaren wel investeren in onderhoud van de bestaande speeltoestellen, maar de aanleg van nieuwe plekken even op een laag pitje zetten. Hierdoor kunnen we weer sparen voor het realiseren van uitgebreidere speelplekken over enkele jaren. In 2024 zijn onderhoudsplannen voorbereid. Begin 2025 wordt hierover besloten.

Woningen, gebouwen, accommodaties

Gemeentelijke gebouwen worden ingezet voor het huisvesten van een breed aanbod aan culturele, sociale, maatschappelijke en sportvoorzieningen, waarbij het multifunctioneel gebruik van gemeentelijke gebouwen zoveel mogelijk wordt bevorderd. Met de vaststelling van de strategisch Vastgoednota in december 2024 zijn kaders uiteengezet om maatschappelijke waarde, het bezit, het gebruik en het beheer van de gemeentelijke vastgoedportefeuille zo optimaal mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. Voor de gemeentelijke gebouwen die in de vastgoednota zijn beoordeeld als prioriteit wordt een beknopte business case uitgewerkt om toekomstig bezit en gebruik te bepalen.

In 2024 is besloten om de CO2-prestatieladder in te voeren om gericht inzicht te krijgen in de CO2-impact van de gemeentelijke organisatie. Het doel is het eigen energieverbruik en de CO2-uitstoot laten dalen mede door focus op het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is gebaseerd op het Meerjarenonderhoudsplannen(MJOP's) waarin een gedeelte van de verduurzaming (terugverdientijd 5 jaar) is opgenomen. Om de gewenste energievermindering te behalen worden de MJOP's in 2025 aangevuld tot een Duurzaamheidsmeerjarenonderhoudsplannen (DMJOP's), waarin naast het groot onderhoud ook de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen is opgenomen.

De resultaten van het haalbaarheidsonderzoek naar een toekomstbestendige exploitatie, verduurzaming van zwembad de Bongerd en het onderzoek naar het vernieuwen en verduurzamen van de bestaande voorraad onderwijsgebouwen zijn opgenomen in een overzicht met potentiële onderwerpen voor de Investeringsagenda 2023 die aan de raad is voorgelegd. Er wordt gewerkt aan een onderzoek voor potentiële locaties voor een eventuele vervanging van zwembad de Bongerd.

Scholen

De nieuwbouw van de Zwaneridder aan de Voorburglaan is begin 2024 in gebruik genomen. De eigendom van de grond en gebouw zijn overgedragen aan het schoolbestuur. De nieuwbouw van de Zwaneridder biedt ook huisvesting aan Kinderopvang en is gefinancierd door de kinderopvangorganisatie. Na vertrek van de Zwaneridder uit het gebouw aan de Arboretumlaan 1, valt het eigendom van terrein en gebouw terug aan de gemeente.

In 2024 is de sloop gestart van het middenbouw van de Haverlanden, voor de nieuwbouw van de Margrietschool. De nieuwbouw van de Margrietschool start in de loop van 2025.

Bij behandeling van de programmabegroting 2024, heeft de gemeenteraad middelen beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw van de st. Jozefschool. Het besluit over de middelen voor de andere scholen conform de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan, wacht op meer duidelijkheid over de financiële middelen van het Rijk en de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan.

